

Studentul din PLIC

Ce facem cu tancurile?

Dan NICU

La mijlocul lunii ianuarie, prietenul și colegul meu de universitate (face master la SNSPA), Petru Sîrghi, m-a întâlnit pe coridorul căminului și mi-a spus că are o idee. Știam amândoi că pe teritoriul Moldovei există șapte tancuri pe post de monumente, amplasate în șapte locuri diferite și că ele au fost instalate acolo în perioada sovietică pentru a reprezenta victoria armatei sovietice în al doilea război mondial și permanența sovietică pe teritoriul dintre Prut și Nistru. Nu întâmplător, unele dintre tancuri (cum ar fi cel de la Leușeni) au țevile îndreptate spre vest, spre lumea occidentală, *dar și spre România*.

Așa că am decis să le spunem și altora că noi considerăm aflarea tancurilor acolo, în primul rând drept o insultă la adresa memoriei aceluia dintre fiii acestui pământ care au fost forțați să lupte apărând o Patrie care nu era a lor, drept un vestigiu al unui regim de ocupație care a fost instituit în mod nelegitim pe teritoriul statului român și care mai încearcă și astăzi, reprezentat fiind de către comuniști, oamenii lui Klimenko și alți șovini să se perpetueze în ochii și inima oamenilor. În acest scop, am creat un grup pe rețeaua de socializare „Facebook”. La ora la care scriu aceste rânduri, aproximativ două mii de persoane s-au înscris deja în acest grup, majoritatea acestora fiind cetățeni ai Republicii Moldova. Aceștia s-au regăsit în mesajele pe care le-am postat pe grup și și-au exprimat opinia în mod liber pe forumul grupului.

Ne pronunțăm în favoarea înlăturării tancurilor sovietice de pe postamentele lor. Unii dintre cei care și-au exprimat opiniile au propus, de exemplu, topirea lor și turnarea unor clopote pentru biserici. Dispunem, însă, de exemplul Lituaniei sau al Estoniei. În Lituania, în 1999, s-a înființat parcul „Grutas”, în urma unui referendum național prin care peste 60 la sută din populație a optat pentru păstrarea vestigiilor perioadei de ocupație sovietică și introducea acestora într-o rezervație-muzeu. Parcul „Grutas” e un exemplu de păstrare a memoriei istorice, dar și de atragere a turiștilor străini, aducând astfel și beneficii materiale. De ce să nu avem așa ceva în Moldova?

Cei care și-au exprimat o opinie diferită au insistat, în special, pe faptul că tancurile-monumente ar însemna foarte mult pentru bunicii noștri și pentru generația în vârstă și de aceea trebuie păstrate, sau că

nu are niciun rost să lupti cu istoria, încercând să te descotorosești de vestigiile ei. În cazul primei opinii, îmi voi lua libertatea de a o califica drept extrem de subiectivă, deoarece în lipsa unui sondaj de opinie pe această temă, unica mea sursă, incompletă, de altfel, de apreciere a veracității ei rămân persoanele de vârstă înaintată din propria mea familie. În cazul acestora, nu poate fi vorba de vreo predilecție sau atașament pentru acele monumente. Desigur, conștientizez faptul că există mulți oameni în vârstă, preponderent alogeni, pentru care acele tancuri chiar sunt asociate cu eroismul, lupta pentru Patrie, dar, în esență, legate de tinerețea lor. Însă conștientizarea existenței unor puncte de vedere diferite în legătură cu soarta acelor grămezi de metal trebuie să ducă la un dialog, nu la o neglijare totală a uneia dintre părți, de dragul „protejării” celeilalte, cum s-a făcut de atâtea ori până acum.

Un motiv foarte important pentru care ne-am pronunțat împotriva rămânerii tancurilor pe soclurile lor este cultul violenței pe care acestea îl propagă. Mașinile de semănat moartea și distrugerea pe post de obiecte de venerație sunt o particularitate a regimurilor totalitare, dominate de o gândire maniheistă, care vede totul exclusiv în alb/negru, bine/rău. „Apărarea păcii mondiale” prin intermediul războiului, educarea copiilor și tinerilor în spiritul loialității față de sistem și a obedienței în fața structurilor de represiune ale acestuia, toate acestea nu au cum să mai facă parte din peisajul unei societăți democratice, întemeiate pe principiile pluralismului, toleranței și non-violenței. Nici simbolurile puterii militare a unui stat defunct, Uniunea Sovietică, nu ar mai trebui să stea acum unde stau, ci să fie aduse în cadrul unui parc al perioadei comuniste, de care vorbeam anterior.

Sperăm, eu și colegii mei care au inițiat și susțin campania „Anti-tanc”, că demersul nostru se va finaliza cu scopul enunțat mai sus, iar Republica Moldova va intra în rândul țărilor postcomuniste care și-au luat măsuri ca să asigure o decomunizare sau (după caz), o derusificare totală.

Moștenirea PCR

Nicu ȚÎBRIGAN, LSB București

Cei opt ani de guvernare a PCR au lăsat o moștenire dezastruasă nu numai pe plan material, ci și spiritual. În următoarele rânduri, voi încerca să fac o radiografie socială asupra „moștenirii comuniste” din Rep. Moldova. Refuzul comuniștilor de a participa la alegerea șefului statului trebuie să mobilizeze Alianța pentru Integrare Europeană în refacerea cadrului democratic și demararea procesului de reforme

socio-economice.

Având în vedere caracterul autoritar al puterii comuniste din Rep. Moldova, o răspundere majoră în această privință revine politicului. Un regim politic care s-a impus prin forță nu s-a putut menține decât prin mijloace necinstite. Mulți dintre susținătorii PCRM provin din două grupuri active, garda veche a nostalgicilor trecutului sovietic și „lupii tineri”, cei ce reprezintă masa oportuniștilor politici. A doua grupare pare a fi reprezentată de Mark Tcaciuk¹. Docilitatea față de superiorul pe linie partinică (liderul PCRM-ului, Vladimir Voronin) și duritatea față de opoziție, lipsa de scrupule, sărăcia de idei permiteau aprecierea de bun comunist. Regimul politic a reușit în bună măsură să speculeze toate defectele și viciile și a reușit să le transforme în adevărate principii de conviețuire și promovare socială prin intermediul șantajului. Cred că practicile regimului comunist s-au fixat atât de puternic în sistemul nostru social, încât majoritatea noilor forțe politice nu se pot debarasa de ele.

Cu toate că noul Guvern AIE al Rep. Moldova a făcut progrese majore în ceea ce privește respectarea drepturilor omului, legislație, semnarea Tratatului de mic trafic la frontieră (din 16 noiembrie 2009), rămân încă nerezolvate o serie de probleme majore cum ar fi: îngrădirea dreptului la alegeri libere și corecte, funcționarea deficitară a sistemului juridic, corupția, sărăcia, ideologizarea istoriei, moldovenismul primitiv etc. În același timp, trebuie să fim conștienți de faptul că Rep. Moldova își revine după o epocă de teroare socială promovată de un partid-stat care nu și-a respectat principiile, promovate la nivel declarativ, referitoare la integrarea europeană și reformele economice și legislative.

Acțiunea de degradare socială și morală exercitată de puterea politică comunistă a fost posibilă și datorită precarității condițiilor economice de viață. În folclorul nostru, ca și la celelalte popoare, se întâlnește separarea categorică dintre săracul cinstit și bogatul necinstit. Această deosebire a avut și are o funcție de consolare și disuasiune. Săracul ar trebui să fie fericit cu sărăcia sa, pentru că ea îi asigură moralitatea, și ar trebui să se ferească de bogăție, pentru că merge mână în mână cu necinstea. Aceste asocieri folclorice ar trebui privite cu mai multă circumspecție.

Sărăcia nu este o garanție a moralității și nici bogăția o dovadă a necinstei. Studiile întreprinse în multe țări au evidențiat faptul că mizeria economică conviețuiește, de cele mai multe ori, cu mizeria socială și morală. Pentru a putea fi morali, oamenii

trebuie să dispună de condiții de trai decente. Puțini mai acceptă mizeria terestră în schimbul recompensei divine. Activitatea oamenilor este direcționată spre satisfacerea anumitor trebuințe, aspirații. Pe măsură ce trebuințele de ordin inferior (hrană, locuință, securitate personală) sunt satisfăcute, oamenii ajung să fie motivați de aspirații de ordin superior (participarea la viața socială, afirmarea personalității, dobândirea de prestigiu). În condițiile în care o persoană își ocupă cea mai mare parte a timpului cu procurarea hranei, ea ajunge să se manifeste aproape exclusiv prin dimensiunea sa biologică și foarte puțin prin cea culturală și morală. Terorizați de lipsurile materiale, mulți oameni intră într-o adevărată luptă pentru existență, în care valorile sociale și morale își găsesc puțin loc. Furtul, luarea și darea de mită, înșelăciunea devin comportamente curente, când nu ajung să degenereze în tâlhării și crimă. Cu cât un fenomen imoral se practică mai mult într-o societate, cu atât el tinde să fie considerat moral, iar judecățile morale devin inoperante.

În altă ordine de idei, Republica Moldova este una dintre cele mai sărace țări din Europa, aflându-se în pragul unui colaps economic odată cu declanșarea recesiunii. Singurii investitori direcți sunt cei plecați peste hotare – aceștia trimit anual peste 1 miliard de dolari în țară (conform ziarelor moldovenești); iar investitorii străini aproape că nu există, marile investiții au venit înaintea instaurării regimului comunist și privesc în general utilități (energie, comunicare). În ciuda investițiilor din exterior (peste 50 de milioane de euro) din ultimii doi ani în programe anticorupție, Moldova n-a reușit să depășească această problemă stridentă datorită sistemului vicios deja instaurat atât în domeniul politic, cât și cel juridic și educațional.

Creșterea economică este strâns legată de atragerea de noi investiții, ceea ce presupune crearea unui nou context juridic de funcționare a statului de drept, unde agenții economici să poată să-și exercite activitatea nefiind stingheriți de climatul de teroare devenit ulterior armă de intimidare a puterii asupra oamenilor de afaceri neloiali. Afaceri majore au fost închise și preluate cu forța. Au fost anulate numeroase privatizări, iar multe companii au fost naționalizate. În același timp, Oleg Voronin² (fiul ex-președintelui), împreună cu familiile miniștrilor sau parlamentarilor apropiați, a creat o castă care a drenat economia națională spre interesul personal.

Drepturile omului nu sunt respectate, dovezi multiple în acest sens le putem găsi în cazul protestelor din 7-8 aprilie 2009. Cauza acestei stări vine din funcționarea deficitară a sistemului juridic, influența prea mare a

1 Cristian Ghinea și Sergiu Panaite (coord.), *Moldova. La răscruce*, Fundația SOROS România, 2009, p. 19.

2 După presa moldovenească, acesta ar fi cel mai bogat om de afaceri din țară.

politicului și subordonarea aproape totală a justiției față de partidul de la putere. Carențele din sistemul judiciar din Moldova pot fi eliminate prin adoptarea unor legi care să permită relansarea aparatului legislativ. Dreptul la libertatea de expresie și întrunire trebuie să fie respectată de forțele de ordine, nu doar pe hârtie, așa cum și-au dorit comuniștii, ci și în practică. Nu în ultimul rând, este foarte important să fie trași la răspundere colaboratorii de poliție care s-au făcut vinovați de exces de putere și cauzare de leziuni corporale protestatarilor reținuți.

Procesul de degradare socială și morală nu a putut fi împiedicat de către nici o instituție sau grupare socială. În cadrul ortodoxismului, educația morală și religioasă făcută de Biserică a fost aproape neglijabilă. Cunoștințele privind religia creștină sunt rudimentare la majoritatea celor ce se declară credincioși, fiind transmise mai mult pe cale folclorică. Ceremonialurile religioase și principalele momente ale vieții omului (botez, căsătorie, deces) au ajuns simple ritualuri, fără o semnificație spirituală deosebită. Încercarea comuniștilor de a-L confisca și pe Dumnezeu poate fi semnalată în discursul lui V. Voronin din 10 iulie 2007 la Mănăstirea Condrița: „*Între ideologia comunistă și doctrina creștină sunt foarte multe asemănări și, după părerea noastră, a comuniștilor, Iisus Hristos a fost primul comunist.*”³(sic!) – propagandă politică mascată de un mesaj religios. **Aici există și pericolul unei manipulări politice a sentimentelor religioase.** Iată de ce liderii politici comuniști manifestă un exces de ritual religios, care, de multe ori, pune într-o situație jenantă și clerul. Biserica ar trebui să fie conștientă că este folosită în acțiunile de manipulare politică și să denunțe asemenea practici. În caz contrar, ea riscă să fie făcută vinovată, cel puțin prin tăcere, pentru ascensiunea unui regim antidemocratic-șovin.

Devoronizarea imaginii Rep. Moldova este strâns legată de eliminarea din viața socială a moldovenismului primitiv adoptat drept politică de stat de regimul autoritar. Televiziunea Moldova 1 și Radio Moldova au manifestat deseori obediență față de structurile puterii și a încălcat principiile deontologice, urmând linia politică a PCR. De aceea, depolitizarea mass-media din Moldova trebuie să se bazeze pe o legislație modernă, apropiată de standardele democratice, a cărei aplicare să fie supravegheată de instituții autonome, chemate să asigure respectarea legii (Codul audiovizualului) și sancționarea derapajelor. Școala ar trebui și trebuie să fie una din principalele instituții de educație morală și civică. Articolul 13 din Constituție, ce se referă la așa-zisa „limba moldovenească”, la fel ca manualele de „istorie integrată”, face parte din proiectul identitar

a comuniștilor din Moldova. Sistemul ideologic Stepaniuc-Stati, livrat elevilor prin respectivele manuale, se bazează pe o istorie falimentară care se vrea cristalizată în ineptia „Moldova Mare”. În numeroase cazuri, manifestările elevilor și studenților reprezintă o revoltă sinceră împotriva duplicității, minciunii, incompetenței și corupției regimului.

Ligă, Minister, Moldova 1, Cărți. Schimbări?

Tudor COJOCARU

Ultima perioadă a fost pentru mine una plină de evenimente și evoluții neașteptate. Privind în urmă, sunt în mare parte mulțumit de ceea ce am reușit să fac împreună cu oamenii din Liga pe care o conduc. Am dus, pentru prima dată, cărți în satele de peste Prut, ocazie perfectă pentru noi de a vedea cum funcționează lucrurile în realitatea de acolo și „cât de liberală” este Alianța IE. Nici nu mă așteptam la mare lucru, dar, trebuie să recunosc, îmi făceam griji că vor apărea situații neprevăzute, pe care nu le vom putea gestiona. Probabil că senzația venea din necunoaștere și lipsă de experiență în acțiunile orientate direct către societatea din RM.

„Proiect social” i-am zis noi campaniei, prin asta mizând, evident, pe schimbarea anumitor stări de fapt de acasă. Ca de fiecare dată, toate se întâmplă într-un context specific, favorabil sau nu. Noi aveam garanțiile provenite de la Ministerul Tineretului și Sportului, precum și actele necesare donației pe care urma să o facem, dar tot existau anumite rezerve când am inițiat demersurile. Fie că acestea se bazau pe povestirile celor care au mai dus cărți peste hotar, fie că era vorba doar de niște presimțiri, acestea nu ne-au lăsat în pace o bună bucată de vreme.

Știam însă ce va alunga îndoiala: faptele. Așa s-a și întâmplat – angajații ministerului cu care am avut noi de-a face au colaborat excelent și totul a mers ca pe roate. Ei știau că noi depunem maximum de efort, iar noi la rândul nostru, vedeam că ei își respectă angajamentele. Oare cum ar fi fost dacă aceeași structură ar fi fost condusă de o echipă de comuniști învechiți? Căpătăm încrederea că sistemul se schimbă treptat, așa greoi cum este, cu toate că modul în care am văzut noi cum funcționează nu a fost unul exhaustiv și opiniile mele nu pot fi altfel decât subiective. Cert este că ceea ce am văzut mi-a dat încredere și optimism, de la directorii școlilor și copiii acestora, până la guvernanții noștri, care au făcut cele necesare finisării acțiunii.

3 Citat din Dan Dungăciu, *Cine suntem noi?*, Editura Cartier, Chișinău, 2009, p. 499.

Când am aflat că se va ține o conferință de presă la care vom participa noi trei alături de domnul ministru Cebanu al TS, mi-am imaginat involuntar că îi voi revedea pe unii dintre jurnaliștii de la Jurnal, ProTv, Unimedia, Timpul, Ziarul de Gardă și alți reprezentanți ai presei ne-comuniste. Am avut dreptate, parțial. Din păcate, ProTv-ul nu a pomenit nimic despre acțiune, dar nici de protocolul de colaborare dintre MTS și LSBR, semnat chiar în acea dimineață. Nu îmi explic acest lucru, dar aș vrea să-l pun pe seama unor dificultăți tehnice. În schimb, a fost Moldova 1, care, din câte mi-au zis rudele, a transmis, în ediția de știri de la ora 19:00 din acea seară, un reportaj de la conferința de presă.

Eu am văzut despre ce era vorba abia în acest weekend, pe internet, în ediția de limbă română (aveți video aici). Mândru eram eu, desigur, pentru noi, pentru copii și pentru televiziunea noastră publică pe care, oricât de ciudat ar părea, o consider a fi și a mea. Cred că e un lucru firesc în fond, dar nu și în RM, unde lucrurile publice aparțin și ele cuiva, de obicei. Vedeam niște biblioteci pline de cărți frumoase și colorate (probabil din arhivele M1), auzeam un crainic vorbind frumos și informând corect, timp în care pe ecran a apărut un prim-plan cu niște volume străine. Era vorba despre niște cărți scrise cu chirilice (inclusiv ceva despre Ștefan cel Mare), poziționate frumos pe o masă. Imediat după această imagine, au apărut altele, cuprinzând o carte albă pe care era imprimat un tricolor și un titlu cât jumătate de copertă pe care scria românește „Simbol al demnității”. Sub aceasta se ivea trufaș un nume de autor scris tot cu chirilice, Viņțent Șicula. Habar nu am cine este, dar știu sigur că noi despre așa ceva nu am învățat la școală.

Oricum, trebuie subliniată suspiciunea mea că sub masca unor intenții bune de a prezenta o activitate culturală benefică, meritul unei instituții liberale și a unor ONG din România, se ascunde intenția de a speria publicul din RM, mai ales pe cel din sate. Se cunoaște că în acest moment încă mai există stereotipul maniacal, insuflat de comuniști în campania din iulie și nu numai, că România vine să ne cucerească și nu o face pur și simplu, ci prin impunerea unor materiale comportând elemente și conținut de naționalism intolerant și fără fond factologic sau cultural, ci doar manifest. Ce căuta o carte cu un titlu care duce strict la valori spirituale românești, fără autor și cu ditamai tricolorul pe coperta ei, deasupra unei lucrări a unui om care nu are nimic de a face cu românismul? Se poate crea lesne impresia că aceasta a fost pusă acolo cu scopul de speria și induce panică în rândul lumii, imaginea prezentată contrastând puternic (o carte nouă și albă cu tricolorul pe ea, deasupra unei vechituri rusești). Despre simbolistică vorbește

cartea (probabil), despre simbolistică vorbesc și eu, doar că într-un alt fel.

Noi nu am intenționat să „românizăm” R. Moldova, din simplul motiv că ea deja este românească, așa cum o știm fiecare dintre noi. Nu unionismul manifest este soluția, ci poate cel „celebral” (vorba colegului meu Dan Nicu). Iar ca elemente ale acestuia din urmă am avut în vedere cărți din programa școlară aprobată inclusiv de Ministerul Educației din RM, cărți care vorbesc despre ororile și anti-umanismul comunismului de dinainte de 1990, precum și cărți de literatură universală modernă scrise în limba română. Se tot spunea la Chișinău, încă din 31 august, că cea mai mare favoare pe care o putem face limbii române este să ne bucurăm de ea și să o utilizăm corect, or noi tocmai din acest motiv am mizat pe lucrări scrise corect în limba noastră cea română, care să suscite interesul elevilor și pe care să nu le lase, din plictiseală, după primele câteva pagini lecturate.

În altă ordine de idei, regret că sunt nevoit să mă îngrijorez privitor la intențiile redactorilor de la M1, care s-ar putea să transmită aceleași mesaje ca până acum dacă nu va exista fermitate în modul de abordare al noilor șefi, fie cei de la conducerea TeleRadio MD, fie din Parlament sau Guvern. Va fi interesant de urmărit ce va urma.

http://www.trm.md/index.php?module=stiri_int&news_id=14997

Coordonator supliment: Dan NICU
Autori: Tudor COJOCARU, Dan NICU, Nicu ȚIBRIGAN
Design: Diana DRAGANOVA
Corector: Silvia MITRICIOAEI
Contact: dannicu1989@yahoo.com

Toate materialele aparțin Asociației Oberliht și Ligii Studenților Basarabeni și nu pot fi preluate fără acordul acestora.

Răspunderea pentru materiale revine integral autorilor.

#2 | Revista la PLIC | martie 2010
<http://plic.oberliht.com>